Tezaur lingvistic şi identitate culturală în Slănic Prahova

Andreea VLĂŞCEANU

Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Departamentul de Studii Romanice
"Lucian Blaga" University of Sibiu, Department of Romance Studies
Personal e-mail: accom@ulbsibiu.ro

Linguistic Treasure And Cultural Identity In Slănic Prahova

The article approaches the origins of local culture in the area of Slănic Prahova, as a double identity space. Based on an ethnological case study conducted in this area since 2014, the article highlights the landmarks that render the originality of the preserving area of traditions and customs, namely rural and urban. The local culture in the Slănic Prahova area has been manifested since the establishment of the city, outlining a rare social space that includes two types of structures: on the one hand there is a rural environment, known by the authentic preservation of the customs and traditions of this area, on the other hand, an urban structure outlined by urban settlements (blocks, cultural institutions, commercial companies.). The article also focuses on the importance of the linguistic elements present in the folkloric creations and their preservation over time.

Keywords: linguistics, anthropology, local culture, double identity, Slănic Prahova

Arealul Slănic Prahova. Cadru natural și istoric

Cadrul natural și istoric al arealului Slănic Prahova evidențiază originile acestei zone și totodată va contura aspectele istorice care au contribuit la dezvoltarea Slănicului. Această zonă este cunoscută încă din antichitate, datorită exploatării sării, dar și personalităților istorice. În documentele istorice ale Salinei Slănic se regăsesc acte istorice doveditoare care amintesc de deschiderea primelor mine de sare de către Spătarul Mihail Cantacuzino, figură istorică ce a pus „piatra de temelie" a orașului Slănic. Pe de altă parte, Arhivele Primăriei Slănic mi-au oferit informații bogate cu privire la viața oamenilor și activităților culturale ale acestora, iar comoara cea mai de preț pe care am găsit-o aici, a fost cea a obiceiurilor și tradițiilor performate de oamenii locurilor, care s-au păstrat din generație în generație.

Din punct de vedere geografic, orașul Slănic este localizat pe valea pârâului cu același nume, un important afluent al Vărbilăului. Izvorât din soclul de piatră al Gorganului, unul dintre cele trei dealuri care înconjoară Slănicul (celelalte două sunt Plaiul Șerban Vodă și Dealul Piatra Verde), pârâul Slănic își croiește drum prin dealurile de piatră și sare, uneori învolburat, alteori liniștit, creând terase, dar și poieni în care oamenii și-au înfiripat frumoase gospodării.[1]

Istoria a reprezentat un punct de reper în păstrarea valorilor și originilor locului. Slănicul datează de la începutul secolului al XVI-lea, potrivit primei atestări documentare, însă Nicolae Iorga, în lucrarea sa „*Tratatul de Istorie al României*", precizează că exploatarea ocnelor slănicene ar data din vechim.[2]. În multe puncte ale Slănicului au fost descoperite numeroase vestigii arheologice, datând din epoca bronzului (monede, pumnale, săbii, topoare). În nordul orașului există un munte format din tuf vulcanic, numit Piatra-Verde, aici fiind descoperite urmele unei cetăți dacice. Tot aici s-a găsit o monedă daco-getică din secolul II i.e.n. pe

care este imprimat capul zeului viței-de-vie Dionisos. De asemenea, s-au mai găsit vase de lut, în care erau denari romani, monede folosite în acea vreme de către romani. Acest lucru dovedește faptul că așezarea slăniceană s-a dezvoltat foarte mult, dar a avut legături comerciale și cu restul țării.

Un alt sit arheologic a fost descoperit pe dealul de la Fântâna Rece. De asemenea,

s-au descoperit urmele unei cetăți romane și foarte multe unelte de săpat și tăiat, ceea ce dovedește că în zona Slănicului, s-ar fi exploatat sare încă de pe vremea romanilor. Bătrânii spun că această fântână ar fi fost săpată încă de pe vremea dacilor.Această fântâna are o adâncime de aproximativ 100 de metri. Analizele de laborator au scos în evidență faptul că este o apă foarte pură, dar și cu proprietăți vindecătoare. Astfel, mamele își stropeau pruncii cu apă din fântână pentru a-i vindeca de bolile pielii, bătrânii o foloseau pentru afecțiunile de stomac. În cadrul obiceiului nupțial, mireasa trebuia să bea apă din fântână pentru a avea noroc și bunăstare în căsnicie.[3]

Începând din anul 1691, Slănicul a început să fie recunoscut ca așezare, moment în care Spătarul Mihai Cantacuzino a devenit proprietarul unei moșii de 1077 de hectare, care reprezenta aproximativ un sfert din suprafața Slănicului, printr-un hrisov semnat de Domnul Țării de la acea vreme, Constantin Brâncoveanu.[4] Spătarul a cumpărat această moșie, tocmai pentru a începe exploatarea sării de aici.

Denumirea Slănicului apare la începutul sec. al XVI –lea în registrele vigesimale din Brașov. Acestea au înregistrat care cu mărfuri din Slănic alături de 71 de care din satele vecine (Homorâciu, Plopeni, Teișani, Văleni).[5] Slavii au numit așezarea ,,Slaniku", însemnând târg de sare, în timp ce în bulgară ,,Slănic" înseamnă ,,bulgăre de sare".

Prima lucrare care încadrează Slănicul în categoria orașelor Țării Românești este *Istoria generală a Daciei* scrisă de Dionisie Fotino în anii 1818-1819: ,,Mai este un oraș numit Slănicul unde este ocna de sare, scaunul cămărașilor"[6] .

În *Tratatul de Istorie al României* se regăsesc date despre de exploatarea sării în Dacia Romană: ,,Deși ne lipsesc documente, nu este exclusă și exploatarea măcar vremelnică și a masivelor de la Slănic Prahova".[7]

Orașul, ca model de maximă referențialitate, se identifică prin esențializarea componentelor fizice și non-fizice (de semnificație) de tipul aspectelor morfologice unice, al densității populației, al stilurilor specifice si al interacțiunii sociale și culturale. Aceste coordonate contribuie la alcătuirea unei hărți de imagini ,,harta mintală de bază". Fiecare ,,hartă mintală" este distinctă, bazându-se atât pe formația personală, cât și pe experiența colectivă, iar dominantele sale (identitatea, structura și nivelul de semnificație) orientează situarea individului în limitele spațiului citadin.[8]

Slănicul, areal cu dublă identitate este compus din două tipuri de medii: rural și urban. Relația dintre aceste două concepte evidențiază contribuția fiecăruia regăsit în acest areal. Satul reprezintă un spațiu morfologic mitic, în care sunt performate cutume cu rădăcini străvechi.

Fiecare spațiu locuit, sat, dar și casă, posedă un *Centru,* un loc sacru prin excelență, unde sacrul se manifestă integral. Satul, în sine, eternă fântână a dorului, dobândește pentru locuitorii săi valențe greu de înțeles pentru străini.[9]

Localitățile componente ale Slănicului au aparținut unui sistem social rural moșnenesc. Un element important al specificului local îl reprezintă configurația gospodăriilor tradiționale. Locuințele sunt de regulă dispuse în interiorul lotului și se orientează în cele mai multe cazuri spre sud. Strada nu are importanță evidentă în organizarea volumetrică a gospodăriei, clădirile amplasându-se retrase de la stradă. Această interdependență a organizării gospodărești în raport cu strada este evidentă în cazul gospodăriilor vechi cu loturi mari. Cătunele Prăjani și Groșani au gospodăriile dispuse perimetral și loturile agricole situate la mijloc constituind o reminiscență valoroasă a tipului de așezare moșnenească. Chiar dacă începând cu mijlocul secolului al XVII –lea satele își pierd autonomia, se păstrează configurația specifică a așezărilor moșnești de deal. Din acest punct de vedere vetrele acestor sate reprezintă situri valoroase ale etapei originare și trebuie protejate.

Descifrarea modernismului în arealul Slănic Prahova, s-a realizat prin intermediul unei investigații de etnologie urbană. Spațiul românesc este o realitate în dezvoltarea societății românești, care marchează diferențe semnificative față de spațiul rural și evidențiază două dimensiuni fundamentale: etnoculturalul și socioculturalul.[10] Rezultatul acestei investigații de teren dezvăluie o dublă identitate a acestui oraș: pe de-o parte o identitate rurală, prin existența așezămintelor rurale și a tot ceea ce înseamnă păstrarea neatinsă a obiceiurilor și a tradițiilor, iar pe de altă parte, valorificarea identității spațiului modern ce își regăsește resorturile în mediul rural. Cele două identități asigură o valoare deosebită arealului Slănic, prin alternarea a două medii: sat-oraș.

Orașul este o formă complexă de așezare omenească, cu dimensiuni variabile și dotări edilitare, îndeplinind

de obicei, mai multe funcții: administrativă, industrială, comercială, politică și culturală.[11]. Ca unitate administrativ-teritorială, orașul se constituie din două componente: o componentă teritorială-*intravilanul* care reprezintă suprafața de teren ocupată sau destinată construcțiilor și amenajărilor (de locuit, socio-culturale, industriale, de depozitare, de producție, de circulație, de recreare, de comerț și *extravilanul* care reprezintă restul teritoriului adminsitrativ al orașului. Cea de-a doua componentă, demografică socio-economică, care constă în grupurile de populație și activitățile economice, sociale și politico-administrative care se desfășoară pe teritoriul localității.[12]

Spațiul morfologic al orașului pune în evidență un peisaj geografic ce conturează o îmbinare complexă a elementelor și o interferență a raportărilor la simbolurile din sfera publică și cea privată.[13]

1.1. Sarea- realitate și simbol cultural

Sarea, alături de apă și foc, are rol de purificare, fiind asociată și cu înțelepciunea spirituală. Sarea este indispensabilă în gospodărie, ajutând la prepararea hranei și a conservării ei, în industrie, dar și în tradițiile populare. De asemenea, se oferă alături de pâine, în cadrul ritualurilor de comuniune, de înfrățire și de ospitalitate. Sarea este prezentă peste tot, în ceremonialul de scaldă a copilului mic, de nuntă, de moarte și în decântece. Există anumite credințe, legate de sare: e păcat să furi sare, nu e voie să o verși pe pamânt, pentru că este motiv de ceartă, nu este voie să o împrumuți în zilele de miercuri și vineri, considerate zile de post[14] În tradiția populară, circulă o frumoasă ghicitoare despre sare:

„Apa mă naște,/ Soarele mă crește,/ Împărații și domnii mă iubesc,/ Și când marea o întâlnesc,/ Cad jos și mă topesc.”[15]

O veche legendă a cărui popor vorbește despre începuturile folosirii sării, de către oameni.

„Cu mii de ani în urmă, când omul nu cunoștea încă metalele, într-o colibă construită pe stâlpi de lemn, pe malul unui lac, mama Re îl aștepta pe tata Tah și fiul Dah de la vânătoare. Într-o altă colibă, celălalt fiu, Roh ascuțea și șlefuia pietre. Cei doi, sosiți de la vânătoare, erau mândri că au ucis un mistreț.

A doua zi, după obiceiul timpului și pentru că vânatul nu putea fi păstrat mult timp, Tah își invită vecinii la ospăț. Mistrețul a fost fript și mesenii s-au ospătat într-o atmosferă sărbătorească, cu cântece și lupte. Toată lumea se veselea, numai Roh stătea deoparte și se gândea la cuvintele aspre ale tatălui, care îi spusese că nu se pricepe la nimic și nu poate fi de folos familiei și tribului din care facea parte. Familia și tribul îl disprețuiau pe Roh, pentru că, îl loc să deprindă meșteșugul vânatului, prefera îndeletniciri femeiești: ascuțea și șlefuia pietre, aduna ciuperci și rădăcini, dar cel mai mult îi plăcea să modeleze oale de lut. Astfel, Roh a fost alungat din tribul său.

După cinci ani de când fusese alungat, cel mai tare suferea mama Re, în schimb tatăl și fratele Dah păreau că l-au uitat. Dah s-a căsătorit și a rămas în coliba părintească, urmând meșteșugul vânatului alături de tatăl său.

În primăvara celui de-al șaselea an, un cioplitor de pietre a adus în dar familiei o oală de lut de la fiul Roh, ajuns șef de trib și care își invita părinții să-l viziteze. După o călătorie de șapte zile, mama Re și tatăl Tah au ajuns la o apă mare și albastră: aceasta era oceanul, iar pe malul său locuia tribul lui Roh. Părinții au fost conduși la coliba fiului, iar acesta s-a bucurat foarte tare când i-a văzut, dând ordin să înceapă o mare petrecere în cinstea lor. La masă, le-a fost servită friptură de ied și pește, care avea un gust ciudat, iar Roh le-a spus că este sărat. La început, părinții nu au înțeles ce înseamnă aceasta, dar Roh le-a explicat că după retragerea apelor, rămâne un nisip alb care pișcă la limbă, numindu-l sare. În acest nisip, Roh s-a gândit să pună carnea și peștele, iar acestea au rămas sănătoase și bune de mâncat, chiar și după șase săptămâni. Roh le-a povestit părinților, că a adăugat sare și la lutul din care modela oalele, acestea fiind apoi arse în cuptor, iar apa n-a mai curs din ele. De asemenea, sarea a fost dată și animalelor din trib.

Mama Re și tatăl Tah au petrecut o săptămână la fiul lor, iar la plecare, acesta le-a dăruit cinci legături cu sare și douăsprezece oale de lut, învățându-i astfel cum să folosească sarea în gospodărie. Părinții au rămas uimiți de înțelepciunea fiului lor și i-au cerut iertare pentru că l-au alungat din familie. De atunci, sarea a devenit un lucru indispensabil în gospodăria omului.”[16]

2. Cadru cultural și folcloric

Încă din cele mai vechi timpuri, cultura a reprezentat o bogație imensă pentru oameni. Cultura populară, constituie ansamblul de valori- manifestări și bunuri culturale produse în comunități rurale și urbane, într-o formă orală, având caracter anonim și colectiv.[17] Un element important al culturii îl reprezintă obiceiurile și tradițiile populare, care în comunitățile rurale își pun adânc amprenta asupra vieții oamenilor.

Pe de altă parte, folclorul reprezintă totalitatea creațiilor artistice, literare, muzicale, și plastice, a obiceiurilor și a tradițiilor populare ale unei țări sau regiuni.[18] De asemenea, reprezintă tezaurul unui popor, care trebuie pus în valoare de fiecare comunitate în parte.

În orașul Slănic, Spătarul Mihail Cantacuzino, a avut o contribuție importantă la dezvoltarea culturii prin faptul că, pe lângă minele de sare înființate, a redeschis școala slavo-română în anul 1867. De asemenea, a construit și o biserică, în incinta căreia funcționa această școală. Școala slăniceană însă a funcționat mult mai devreme, deoarece există informații care menționează că primele școli ar fi existat prin anii 1741-1743. Acestea funcționau pentru fiii boierilor, dar și pentru copiii negustorilor care voiau ,,să se aplece către învățătură".[19] În schimb, copiii meseriașilor și ai ciocănașilor,[20] trebuiau să învețe să taie sare. Spătarul a dat ordin să se realizeze toate condițiile necesare funcționării școlii prin asigurarea de lemne, manuale și dascăli bine pregătiți.

Exista și o așa numită ,,Școală de duminică" pentru mineri, unde aceștia învățau să scrie, să citească și căpătau cunoștințe despre matematică, desen și geografie. Vârsta era cuprinsă între 30 și 56 de ani.

Din anul 1874 funcționează în Slănic două școli: școala de baieți și școala de fete. Acestea funcționau în localuri improvizate cum ar fi chiliile bisericii sau fosta fabrică de ipsos. Din anul 1910, activitatea școlară se desfășoară în două lăcașuri noi: școala de băieți lângă biserica Sfinții Trei Ierarhi, iar școala de fete, pe strada Obobescu. Numeroșii absolvenți ai acestor școli s-au întors mai târziu să lucreze în locurile natale, exercitând funcții importante în oraș: medici, profesori, ingineri, învățători și preoți.

După cel de-al doilea război mondial, orașul Slănic a beneficiat de înființarea Liceului în anul 1953, sub numele de ,,Școala medie mixtă" cu clasele VIII- X. Liceul a dat mai întâi două promoții de absolvenți a zece clase, iar din anul 1959, prima serie de absolvenți a unsprezece clase. Din anul 1960, a început să funcționeze liceul cu douăsprezece clase.

Una dintre realizările de seamă ale liceului a fost înființarea unei reviste școlare intitulată ,,Pasiuni", care avea ca scop creația folclorică din zona Slanic. În această revistă, au fost publicate foarte multe obiceuri și tradiții din zona locului culese de elevi. Un exemplu concludent în acest sens este o variantă a baladei *Miorița* culeasă din satul Bughea de Sus din apropiere de Slănic.

Maica mea

Pe-un picior de plai/ Și-o gură de rai/ Stau trei fii de crai/ Tot zicând din nai/ Unu-i mai frumos/ Și zice duios/ O doină de jale/ S-audă din vale/ Mândra

păuniță/ C-o dulce guriță./ Acești trei fârtați (frați)/ Ageri și bărbați/ Sunt toți voinicei/ Și zic cu temei!/ Cei doi frați mai mari/ Sunt răi și dușmani/ Pe-al lor frățior/ Ce cântă cu dor.../ Scumpă fețișoara lui/ Cum îi spuma laptelui/ Părul negru în capul lui/ Cum îi pana corbului;/ Ochii lui de mură neagră/ Îi dorea o lume-ntreagă/ Iar acești doi frați mai mari/ Care-i erau lui dușmani/ S-au vorbit ca sa-l omoare/ Pe la apus de soare./ Dar o mică floricea/ Lui odată îi șoptea/ Sfatul fraților săi/ Ce era ca doi câini răi./ Dar de vorbă ce-au aflat/ El nu s-a înspăimântat/ Ci pe floare a rugat: / Floare-albastră din vâlcele/ Pe placul inimii mele!/ Dacă eu o fi să mor/ Tu așa să le spui lor./ Să mă îngroape cu temei.../ Și să mă îngroape aproape/ Să vorbesc cu mândra-n șoapte/ Pe malul acesti ape,/ Sub salcia cea pletoasă,/ Ca mândra cea arătoasă,/ Că e scumpa mea mireasă. Și am vrut s-o duc acasă.../ Dară dragă floricică/ De-i vedea o bătrânică/ Cu ochișori de porumbică/ Și cu furca-n brâu torcând/ Și de mine întrebând,/ Să-i spui că m-am însurat/ În amurg, pe înserat;/ Și la nunta mea/ A căzut o stea,/ Floarea florilor,/ Zâna zorilor...[21].

Lucian Blaga nota: „Cântecul, ca artă care tălmăcește cel mai bine adâncurile subconștientului, revelează și ceea ce numim *orizont spațial al inconștientului* […] Cu acest orizont spațial se simte solidar ancestralul suflet românesc, în ultimele sale adâncimi"[22] .

Între textele populare folclorice culese, această baladă are o valoare estetică deosebit de importantă prin expunerea elementelor care se încadrează în tiparul obiceiurilor și tradiției populare românești, diminutive specifice și elemente din lumea reală sau transcedentală: ,,voinicei", ,,floricea", ,,zâna zorilor", etc.

Eposul popular impresionează prin cantitatea și varietatea subiectelor și demonstrează importanța pe care au avut-o aceste cântece în viața spirituală a poporului român. Cântecul epic reprezintă modele de comportament în situații tipice, care influențează destinul omului, fie că sunt legate de momente din viața omului (naștere, nuntă, moarte), de ocupații (oierit, construcții), de revolte împotriva nedreptăților de tot

felul etc. Rezultă că funcția cântecului epic este una social-educativă, realizându-se diferențiat în diferitele variante ale baladei care, la rândul lor, reprezintă etape diferite în evoluția mentalităților și năzuințelor umane. Credințele populare românești transmise prin viu grai din generație în generație, se regăsesc și în creația populară. [23]

Limbajul poetic și limbajul popular reprezintă, din punctul de vedere al raportului cu limba națională o trăsătură comună: se înscriu în „ansamblul de libertăți", deschise de sistemul limbii.[24]

Revista ,,Pasiuni" avea și o rubrică de istorie, în care elevii cercului de istorie al liceului publicau informații istorice de pe meleagurile slănicene. Astfel, aflăm despre eroul slănicean Petrache Apostol și Grigore Ion din Dumbrăvești care au luptat în Războiul de Independență și au capturat steagul turcesc de pe Cetatea Griviței.[25]

Slănicul și satele din împrejurimi nu beneficiază de terenuri agricole, și de aceea, cărăușii în drumu lor către casă, își încărcau căruțele cu cereale pentru a-și hrăni animalele peste iarnă. La sosirea cărăușilor, se organiza ,,Sărbătoarea porumbului", la care participau cărăușii, dar și lumea din sat. Seara, se făcea un foc mare și toți bărbații se așezau în jurul acestui foc, povestind întâmplările prin care au trecut.

Legenda apărută în Revista *Pasiuni* spune că ,,în toamna anului 1946, după sosirea de la câmp a cărăușilor cu cereale, s-a organizat în Slănic tradiționala ,,Sărbătoare a porumbului". Bărbații s-au așezat în jurul focului, cinstindu-se cu câte un pahar de țuică, iar femeile se îngrijeau de mâncare. Curățau ștuleții de porumb, iar boabele erau aruncate într-un tuci mare și urmau să fie fierte, pentru a fi mâncate cu nuci și miere. Pe un alt foc se prăjea un vițel mare, tăiat în cinstea acestui eveniment, iar lângă el stăteau patru bărbați care aveau grijă să întoarcă vițelul de pe o parte pe alta, dar și să pună lemne pe foc.

În jurul focului mare, bărbații deja începuseră să povestească despre întâmplările petrecute la câmp, iar țuica parcă le dezlega și mai tare limbile. Gheorghiță Covrig, unul dintre cei mai vârstnici cărăuși, dar și cel mai respectat, povestea despre faptul că pe drum i s-a rupt osia la căruță și toată încărcătura putea să o piardă din cauza țiganilor care s-au năpustit asupra căruței, dacă nu erau câțiva bărbați mai vânjoși care au ieșit cu ciomegele și au alungat țiganii. Din urmă au sosit și tovarășii săi de drum care l-au ajutat să își repare căruța și să pornească mai departe către casă. De asemenea, el a mai relatat că au stat în stradă preț de trei ore, moment în care Dumitru Geantă a sărit de la locul său spunând că Gheorghiță minte, pentru că într-o oră jumătate osia a fost reparată. Cei doi bărbați, au început să se certe și erau aproape să se ia la bătaie, când dintr-o dată a început să tune și să plouă puternic. Oamenii s-au adăpostit de ploaie sub prelatele de la căruțe, dar focul s-a stins. Toți au spus că, acesta este semn rău și că anul viitor va fi un an cu ghinion.

În anul următor, în 1947, a avut loc o criză și astfel s-a declanșat o mare foamete în țară. Seceta a uscat toate cerealele și oamenii nu mai aveau ce să mănânce, dar nici cu ce să-și țină animalele. Slănicenii au plecat din nou cu sare la câmp, crezând că poate vor aduce ceva, dar s-au întors cu căruțele aproape goale și astfel în acel an toți au fost nevoiți să-și sacrifice animalele pentru hrană. În acea iarnă, rar a văzut cineva o bucată de pâine sau de mămăligă."[26]

Prima culegere folclorică a revistei *Pasiuni* o constituie *Oratia de nuntă,* culeasă de Constantinoiu Daniel un bătrân din comuna Prăjani – Slănic Prahova:

,,Bună dimineața, cinstiți socri mari!/ Mulțumim dumneavoastră, cinstiți militari/ Dar ce umblați, ce căutați?/ Ce umblăm, ce căutăm, / La nimeni seama nu dăm, / Multe mări și orașe am trecut- Multe orașe și sate am colindat/ Și nimeni în seamă nu ne-a luat/ Cine sunteți dumneavoatr/ Să ne luați seama noastră/ Luați-ne cu-ncetișorul/ Să ne dăm cuvântul și-adevărul/ Tânărul nostru împărat/ De dimineață s-a sculat/ Fața alba și-a spălat/ Chica neagră-a pieptănat- Și călare-a alergat- Pe-un cal negru, Înstelat (…)"[27]

Textul impune rigorile oratiei de nuntă specific culturii locale încă de la început, prin sintagma ,,Bună dimineața, cinstiți gospodari!". Se remarcă prezența ,,Calului" din ultimul vers, simbol ecvestru, întâlnit frecvent și în poeziile lui Coșbuc.

Calul simbolizează noblețea, frumusețea naturală, sănătatea, puterea de muncă, hărnicia. La Coșbuc, calul nu apare niciodată în ipostaze umilitoare, el nu este folosit nici măcar drept animal de tracțiune sau de povară. [28]

Un alt factor în dezvoltarea culturală a locuitorilor a fost apariția primei biblioteci. Înființată de inginerul Carol Caracioni Crăciun în anul 1860, biblioteca găzduia lucrări de specialitate pentru tehnicienii salinei. De fapt, Caracioni deschisese la Slănic o adevărată școală de mine care pregătea cadre tehnice și pentru alte exploatări miniere.

Mai târziu, au apărut bibliotecile școlare ale liceului și a celorlalte două școli din Groșani și Prăjani, iar în anul 1953 a luat ființă biblioteca orășenească care adăpostește și astăzi aproximativ 30.000 de cărți de literatură, știință, artă și tehnică.

Construcția Casei de Cultură în anii '70 a constituit o mare realizare pentru orașul Slănic, pentru că a atras un număr mare de tineri, prin înființarea ansamblurilor de dansuri populare, grupuri vocal-instrumentale și a dus astfel la păstrarea tradițiilor populare. Datorită frumuseții costumelor populare, a obiceiurilor și a tradițiilor de pe valea Slănicului, au fost câștigate numeorase premii în țară și în străinătate, Slănicul fiind astfel recunoscut ca păstrător al folclorului autentic.

O altă instituție importantă în Slănic este și Muzeul Sării, înființat în anul 1973 de către profesorul Nicolae Simache, directorul Muzeului de Istorie și Arheologie din Ploiești, care funcționează în vechea Casă a Cămărășiei. Muzeul adăpostește uneltele tradiționale necesare extragerii sării, eșantioane de sare, dar și costume populare foarte vechi.

Biserica ,,Sfinții Trei Ierarhi" din Slănic este un prețios monument istoric, care datează din 1797. La construcția ei au participat boierul Ion Hagi Moscu, Ion Alexandru Morizi, dar și alți ctitori, ale căror nume sunt săpate în piatra de temelie a bisericii. Biserica a fost restaurată de mai multe ori, dar de fiecare dată s-a păstrat caracterul original al picturii.

De asemenea, în cele două cartiere ale Slănicului, Groșani și Prăjani, se află două biserici: Biserica ,,Sfântul Ioan", construită în anul 1724 și Biserica ,,Sfântul Ilie", construită în anul 1864, considerate și ele monumente istorice.[29]

În ansamblul său, studiul are în vedere culegerea informațiilor semnificative, prelucrarea și analizarea datelor și elementelor referitoare la specificul culturii locale din arealul Slănic Prahova: primele texte specifice culturii locale publicate, instituții de cultură, manefestări cu scopul de a reliefa evoluția socio-demografică, economică și culturală a acestei comunități, investigată și cercetată în evoluția sa spre urbanizare, transformare și modernizare.

Concluzii

Cercetarea etnografică este direct proporțională cu noțiunea de spațiu. Spațiul constituit ca parte a mediului fizic, social și cultural are dublu rol: în desfășurarea activităților cu respectarea tradiției populare de-a lungul timpului și de asemenea, relevă cultura ca sursă de simboluri și mediu de comunicare și interrelaționare.

Textele culese în contextul socio-cultural constituie acte de comunicare. Cercetarea de teren este realizată prin comunicare prin limbaj, folosind terminologia lingvistică. În cercetarea culturii specificului local, am evidențiat câteva aspect de natură lingvistică prin concepte și termeni și totodată am pus în lumină faptele de cultură populară sub egida teoriei comunicațiilor. În acest caz, orice fapt de cultură populară, orice obicei și tradiție reprezintă un act de comunicare.

În cultura tradițională, comunicarea dintre om om și natură s-a făcut la nivelul practicii primitive, la nivelul miturilor și riturilor. În realitatea etnologică, actul de cultură nu are o existență de sine stătătoare, ci este definit într-un context: ,,în genere, textul nu are o existență de sine stătătoare, fiind în mod inevitabil inclus într-un context oarecare. Textul există în calitate de parte contractantă alături de elemente structurale extracontextuale, legătura dintre text și ele, fiind cea dintre doi termeni ai unei opoziții"[30]

Lingvistica are un rol semnificativ în dezvoltarea culturii populare tradiționale. Cunoașterea originară, ca bază a studiului lingvistic, permite oamenilor, în general, să treacă de la intuiție la reflexivitate. În tradiție se întâlnește această trecere de la intuiție la reflexivitate, lucru care presupune și ,,neajunsuri istorice" sau metodologice, dar care nu înseamnă respingerea ideilor dacă sunt autentice.

Limbajul/limba este în primul rând tradiție, ,,iar noutatea este uneori primul fapt de limbă revoluționar în cadrul tradiției"[31]

Întregul articol se bazează pe informația orală, dar și pe cea scrisă prin manuscrisele orașului. Limba scrisă este un limbaj intelectual, în timp ce *limba vorbită* constituie un limbaj afectiv. Aceasta din urmă este mai naturală, mai firească, mai liberă decât limba scrisă constrânsă de numeroase reguli.[32]

Prin urmare, finalitatea cercetării este acela de a evidenția rolul culturii locale în dezvoltarea social-culturală a arealului Slănic Prahova şi în acelaşi timp amprenta lingvisticii care generează un sistem de decodifcare a tuturor elementelor aflate în limba regională.

Valorificarea și integrarea acestor manifestări în cadrul social actual va avea ca finalitate o îmbinare reușită a unei multiple abordări din punct de vedere lingvistic, sociologic, etnologic, folcloristic, etnografic și antropologic.

Note:

1. Arhiva Primăriei Slănic, *Documente slănicene*, cap. II, p. 24.
2. C. Georgescu, *Monografia orașului Slănic, 1945 (în manuscris),* p. 15.
3. Subiect investigat: localnic, 87 de ani, loc. Slănic, jud. Prahova, 27.03.2015.
4. C. Săvulescu, *Monografia ilustrată a orașului Slănic*, în manuscris, 1990.
5. Maria Andreescu, *Monografia Slănicului*, în manuscris, 1945, p. 35.
6. Vasile Petrescu, *Slănic- Prahova la 470 de ani de Atestare Documentară*, București, Editura Premier, 2003, p.139.
7. Nicolae Iorga, *Istoria Românilor*, vol. I, București, Editura Univers Enciclopedic, 2014, p.120.
8. Cristina Gafu, *Aspecte ale cercetării etnologice în spațiul urban românesc*, Ploiești, Editura Karta Graphic, 2011, p. 37.
9. Radu Drăgulescu, *George Coșbuc- Lumile Limbajului*, Sibiu, Editura Universității ,,Lucian Blaga", 2016, p. 19.
10. Cristina Gafu, *op.cit.,* p. 35.
11. *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996.
12.www.ccasp.ase.ro, *Repere conceptuale în dezvoltarea spațiului urban românec*, ultima accesare 25.04.2015, 12.42.

13. Cristina Gafu, *Aspecte ale cercetării etnologice în spațiul urban românesc,* Ploiești, Editura Karta-Graphic, 2011, p. 38.
14. Subiect investigat: localnic, 67 de ani, loc. Slănic Prahova, 15.08.2017.
15. Arthur Gorovei, *Cimiliturile românilor*, București, Editura Eminescu, 1972, p. 135.
16. Ana Pârșcoveanu-Apostolide, *Noua strălucire a unei bogății străvechi-sarea*, București. Editura Științifică, 1963, p. 10. (Culeasă de Ene Maria).
17. Nicoleta Coatu, *Folclor literar românesc- Obiceiuri tradiționale, Poezia ceremonială,* Ploiești, Editura Universității, 2005, p. 8.
18. Dicționar Universal Ilustrat al Limbii Române, București, Editura Litera, 2010, vol IV, p. 235.
19. Maria Andreescu, *Monografia Slănicului*, în manuscris, 1945, p. 56.
20. Ciocănaș- tăietor de sare.
21. Vasile Petrescu, *Slănic- Prahova la 470 de ani de Atestare Documentară*, Editura Premier, București, 2003, p.141. (Baladă apărută în revista ,,Pasiuni", culeasă de eleva Ene Maria, loc. Bughea-de-Sus)
22. Lucian Blaga, *Trilogia culturii*, București, Editura pentru Literatura Universală, 1969, p. 125.
23. Adina Bobonea, *Expresivitatea limbajului în balada populară* – Rezumatul tezei de doctorat, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, 2012.
24. Dumitru Irimia, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică şi Enciclopedică, 1968, p.23.
25. Andreescu Maria, *Monografia Slănicului*, în manuscris, 1945, p. 35.
26. Subiect investigat: Geantă Ion, 56 de ani, loc. Slănic, 19 septembrie, 2014.
27. Vasile Petrescu, *Slănic- Prahova la 470 de ani de Atestare Documentară*, București, Editura Premier, 2003, p.142. (Culeasă de Constantinoi Daniel - Variantă incompletă).
28. Radu Drăgulescu, *George Coşbuc- Lumile Limbajului*, Sibiu, Editura Universității Lucian Blaga, 2016, p. 110.
29. Vasile Petrescu, *Slănic- Prahova la 470 de ani de Atestare Documentară*, Editura Premier, București, 2003, p.151.
30. I.M. Lotman, *Lecții de poetică structurală*, Editura Univers, Bucuresti, 1970, p. 219-220.
31. Eugen Coșeriu, *Introducere în lingvistică*, Cluj, Editura Echinox, 1999, p.8.
32. Radu Drăgulescu, *Stilistică general şi funcțională*, Sibiu, Editura Universității Lucian Blaga, 2000, p. 9.

Bibliography

Andreescu, M. Monografia Slănicului, (în manuscris)./ The Monograph of Slanic (Manuscript), 1945.

Arhiva Primăriei Slănic, Documente slănicene, cap. II./ The Archive of Slănic Town Hall, Documents of Slanic, Chapter II.

Coatu, N. Folclorul literar românesc - Obiceiuri tradiționale poezia ceremonială/ Romanian literature folk- Traditional customs ceremonial poetry. Ploiești, Editura Universității, 2005.

Blaga, L. *Trilogia culturii*/ The Culture Trilogy. București, Editura pentru Literatura Universală, 1969.

Bobonea, A. *Expresivitatea limbajului în balada populară* – Rezumatul tezei de doctorat/ The Experssion of Language in popular ballad- Summary of PhD. Thesis. Sibiu. Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, 2012.

Dicționarul explicativ al limbii române/ The Explanatory Dictionary of Romanian Language. București. Editura Univers Enciclopedic, 1996.

Dicționar Universal Ilustrat al Limbii Române/ The Ilustration of Universal Dictionary – Romanian Language. București. Editura Litera, 2010.

Drăgulescu. R. George Coșbuc - Lumile Limbajului/ George Coșbuc - The worlds of language. Sibiu. Editura Universității ,,Lucian Blaga" din Sibiu, 2016.

Drăgulescu, R. Studii de stilistică și limbă literară./ Studies of stylistic and literary language. Sibiu. Editura Alma Mater, 2002.

Gafu, C. Aspecte ale cercetării etnologice în spațiul urban românesc/ Aspects of ethnological research in the Romanian urban space. Ploiești, Editura Karta-Graphic, 2011.

Georgescu, C. Monografia orașului Slănic,(în manuscris). / The Monograph of Slanic Town, 1945.

Gorovei, A. *Cimiliturile românilor* / The Romanians Customs. București. Editura Eminescu, 1972.

Iorga, N. Istoria Românilor, vol. I,/ The History of Romanians, Vol. I. București, Editura Univers Enciclopedic, 2014.

Irimia, D. *Structura stilistică a limbii române contemporane*/ The sylistic structure of Contemporary Romanian Language. București, Editura Științifică şi Enciclopedică, 1968.

Pârșcoveanu-Apostolide, A. *Noua strălucire a unei bogății străvechi-sarea*/ The new glow of a rich ancient- salt. București. Editura Științifică, 1963.

Petrescu, V. *Slănic Prahova - 470 de ani de atestare documentară*/ *Slănic Prahova - 470 years of documentary attestation.* București, Editura Premier, 2003.

Săvulescu, S. Monografia ilustrată a orașului Slănic Prahova/ The Illustration Monograph of Slănic Prahova, 1990.

Webography:

www.ccasp.ase.ro, *Repere conceptuale în dezvoltarea spațiului urban românec*/ Conceptual landmarks in the development of Romanian urban space, ultima accesare 25.07.2018, 12.42.